

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII dla klasy pierwszej

OCENĘ CELUJĄCY otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności określone na ocenę bardzo dobry oraz spełnia przynajmniej dwa z poniższych warunków:

- twórczo rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania,
- pomysłowo i oryginalnie rozwiązuje nietypowe zadania, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach geograficznych lub olimpiadach pokrewnych,
- posiada wiedzę i umiejętności znacznie wykraczające poza obowiązujący program nauczania.

OCENĘ BARDZO DOBRY otrzymuje uczeń, który w zakresie realizowanego programu nauczania:

- opanował pełen zakres wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania,
- potrafi samodzielnie rozwiązywać zadania problemowe
- wykazuje się znajomością pojęć i terminów oraz umiejętnością poprawnego ich zastosowania w sytuacjach typowych i nietypowych,
- potrafi posługiwać się poprawnie terminologią geograficzną,
- potrafi samodzielnie zdobywać wiedzę i umiejętności,
- potrafi przeprowadzać prawidłową analizę związków przyczynowo-skutkowych, zachodzących pomiędzy elementami środowiska geograficznego,
- potrafi w oparciu o źródła przeprowadzić analizę procesów i określić ich konsekwencje.

OCENĘ DOBRY otrzymuje uczeń, który w zakresie realizowanego programu nauczania:

- opanował wiadomości i umiejętności przewidziane programem,
- potrafi samodzielnie wyjaśniać typowe zależności,
- posługuje się terminologią geograficzną z nielicznymi błędami,
- sprawnie rozwiązuje zadania geograficzne,
- potrafi przeprowadzić prostą analizę związków przyczynowo-skutkowych zachodzących pomiędzy elementami środowiska geograficznego,
- potrafi samodzielnie dokonać analizy danych statystycznych przedstawionych w różnej formie,
- potrafi w oparciu o dane liczbowe sporządzić diagramy, wykresy, kartodiagramy itp.

OCENĘ DOSTATECZNY otrzymuje uczeń, który w zakresie realizowanego programu nauczania:

- opanował wiadomości i umiejętności przewidziane programem,
- wykazuje się znajomością i rozumieniem podstawowych pojęć i terminów geograficznych,
- potrafi stosować poznane pojęcia i terminy w sytuacjach typowych,

- potrafi wykonywać proste obliczenia geograficzne,
- potrafi wskazać elementarne związki przyczynowo-skutkowe zachodzące pomiędzy elementami środowiska geograficznego,
- potrafi samodzielnie rozwiązywać elementarne zadania geograficzne.

OCENĘ DOPUSZCZAJĄCY otrzymuje uczeń, który w zakresie realizowanego programu nauczania:

- opanował treści programowe częściowo, ale braki nie uniemożliwiają dalszego kształcenia,
- potrafi samodzielnie lub z niewielką pomocą nauczyciela wykonać ćwiczenia i zadania o niewielkim stopniu trudności,
- wykazuje się znajomością i rozumieniem najprostszych pojęć i terminów geograficznych,
- potrafi wskazać elementarne związki pomiędzy składnikami środowiska geograficznego.

OCENĘ NIEDOSTATECZNY OTRZYMUJE UCZEŃ, KTÓRY NIE SPEŁNIŁ WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH NA OCENĘ CO NAJMNIJ DOPUSZCZAJĄCY

Geografia XXI wieku

Wymagania edukacyjne

I. Współczesne problemy demograficzne i społeczne świata

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
1.1. Między ekumeną a anekumena. Przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: ekumena, subekumena, anekumena 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia typy obszarów o optymalnych warunkach do zamieszkania wymienia typy obszarów o warunkach trudnych do zamieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia obszary o optymalnych warunkach zaludnienia wymienia obszary o trudnych warunkach do zamieszkania wyjaśnia czynniki sprzyjające i utrudniające osadnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny dużej gęstości zaludnienia na wybranych obszarach Ziemi, uzasadniając to charakterystyką czynników sprzyjających osadnictwu wyjaśnia przyczyny małego zaludnienia na wybranych obszarach, uzasadniając to charakterystyką czynników utrudniających osadnictwo 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia gęstość zaludnienia, charakteryzując czynniki sprzyjające lub utrudniające osadnictwo na przykładzie obszarów nieujętych w podręczniku

1.2. Dylematy demografii. Czy można i należy kontrolować przyrost naturalny?

- wyjaśnia terminy: eksplozja demograficzna, przyrost naturalny, wskaźnik urodzeń i zgonów
- wymienia regiony świata o najwyższych i najniższych wskaźnikach przyrostu naturalnego
- wymienia choroby charakterystyczne dla poszczególnych faz modelu przejścia epidemiologicznego
- odczytuje z mapy kraje o najwyższych wartościach wskaźnika przyrostu naturalnego
- wyjaśnia cechy charakterystyczne faz przejścia demograficznego
- wyjaśnia cechy charakterystyczne faz przejścia epidemiologicznego
- wymienia konsekwencje zbyt małego lub nadmiernego przyrostu naturalnego
- wyjaśnia przyczyny wartości wskaźników urodzeń i zgonów w poszczególnych fazach przejścia demograficznego
- wyjaśnia przyczyny występowania określonych chorób na poszczególnych etapach modelu przejścia epidemiologicznego
- charakteryzuje konsekwencje zbyt małego lub nadmiernego przyrostu naturalnego
- prognozuje tendencje zmian wskaźnika przyrostu naturalnego dla wybranych regionów i państw świata
- prognozuje tendencje zmian zachorowalności dla wybranych regionów i państw świata

<p>1.3. „Wędrująca planeta”. Przyczyny i kierunki migracji</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: migracja, imigracja, reemigracja, emigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, region imigracyjny, region emigracyjny 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: uchodźca, repatriacja, deportacja, „dreń mózgow” • przedstawia podział migracji ze względu na przyczynę, zasięg, czas trwania i podmiot podejmujący decyzję • odczytuje z mapy kraje o najliczniejszej Polonii na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje podział migracji ze względu na przyczynę, zasięg, czas trwania i na podmiot podejmujący decyzję 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na konkretnych przykładach kierunki i natężenie obecnych migracji • charakteryzuje czynniki wpływające na atrakcyjność niektórych państw dla imigrantów • charakteryzuje konsekwencje migracji we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozuje tendencje zmian w kierunkach i natężeniu migracji, wskazując i charakteryzując przyczyny
<p>1.4. Cywilizacja miast. Procesy urbanizacyjne na świecie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja), megalopolis 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: urbanizacja wstępna, suburbanizacja, dezurbanizacja, reurbanizacja • odczytuje z mapy państwa o określonym wskaźniku urbanizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje poszczególne etapy urbanizacji • identyfikuje na wybranych przykładach miast formy urbanizacji • prezentuje przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny i konsekwencje związane z poszczególnymi etapami urbanizacji • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania wskaźnika urbanizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozuje tendencje zmian procesów urbanizacyjnych w wybranych państwach świata
<p>1.5. Urbanizacja czy metropolizacja? Ekspansja przestrzenna wielkich miast</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia modele rozwoju miast: zachodni, azjatycki, afrykański • wymienia problemy wielkich miast: komunikacyjne, zanieczyszczenia środowiska, przestępczości, zaopatrzenia w wodę 	<ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje wybrane miasta i przypisuje je do określonego modelu rozwoju miast • wyjaśnia pojęcie: metropolia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny problemów w wielkich miastach • wyjaśnia charakterystyczne cechy metropolii • wymienia i wyjaśnia przyczyny zaliczenia niektórych miast do metropolii 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje warunki życia i problemy w wybranych miastach świata • charakteryzuje rolę metropolii we współczesnym świecie 	<ul style="list-style-type: none"> • prognozuje tendencje zmian urbanizacji w wybranych regionach i krajach świata • proponuje konkretne i racjonalne rozwiązania problemów wielkich miast
<p>1.6. Planeta wartości. Wpływ kultury na funkcjonowanie społeczeństw i gospodarek</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia terminy: cywilizacja, etnologia, kultura, krąg kulturowy 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kręgi kulturowe • identyfikuje na mapie kręgi kulturowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i charakteryzuje elementy budujące tożsamość kulturową: powinowactwo rasowe, pokrewieństwo, język, religię, tradycje, obyczaje, poczucie przynależności do regionu 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia kulturowe przyczyny sukcesów ekonomicznych Chin • uzasadnia kulturowe determinanty rozwoju ekonomicznego Indii • charakteryzuje wpływ religii na gospodarkę i sztukę krajów islamskich 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia kulturowe determinanty rozwoju wybranego państwa świata • charakteryzuje wybrane kręgi kulturowe

II. Zróżnicowanie gospodarcze świata

numer i temat lekcji	wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	wymagania rozszerzające (ocena dobra)	wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	wymagania wykraczające (ocena celująca)
2.1. Bieguny bogactwa i ubóstwa. Wskaźniki dobrobytu i ich zróżnicowanie przestrzenne	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wskaźniki rozwoju gospodarczego wymienia wskaźniki rozwoju demograficznego i społecznego 	<ul style="list-style-type: none"> omawia wskaźniki rozwoju gospodarczego omawia wskaźniki rozwoju demograficznego i społecznego omawia wskaźnik HDI 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika HDI klasyfikuje państwa na podstawie wskaźnika HDI 	<ul style="list-style-type: none"> interpretuje zróżnicowanie wskaźników rozwoju demograficznego interpretuje schemat „zamkniętego kręgu ubóstwa” wyjaśnia przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju państw 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje rozwiązania dla krajów zacofanych, zmierzające do poprawy sytuacji ekonomicznej i społecznej interpretuje przyczyny dysproporcji w poziomie rozwoju państw
2.2. Solidarność wspólnoty ludzkiej. Czy altruizm się opłaca?	<ul style="list-style-type: none"> wymienia formy pomocy krajom dotkniętym ubóstwem wymienia instytucje zajmujące się pomocą 	<ul style="list-style-type: none"> omawia formy pomocy krajom dotkniętym ubóstwem charakteryzuje pomoc rozwojową 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia istotę „efektu domina” omawia formy pomocy krajom dotkniętym biedą 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje milenijne cele rozwoju interpretuje dylemat „ryby i wędkę” 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje racjonalne sposoby pomocy państwom dotkniętym ubóstwem
2.3. Spichlerze Ziemi. Najważniejsze obszary rolnicze świata	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: rolnictwo, uprawa, chów, hodowla wyjaśnia pojęcia: rolnictwo intensywne i ekstensywne 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki rozwoju rolnictwa klasyfikuje państwa na podstawie kryterium intensywności rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje czynniki rozwoju rolnictwa wymienia główne obszary rolnicze świata 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje główne obszary rolnicze świata charakteryzuje rezerwuary żywności wyjaśnia korzyści ze wzrostu intensywności rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje racjonalne rozwiązania zwiększające intensywność rolnictwa proponuje rozwiązania zwiększające podaż żywności
2.4. Spiżarnie i kuchnie świata. Co położyć na stole?	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynniki, od których zależy wielkość spożycia żywności na świecie wyjaśnia pojęcia: głód jawny i utajony 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady krajów, w których głód lub niedożywienie wynikają z przyczyn politycznych 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyrodnicze uwarunkowania wielkości spożycia żywności na świecie uzasadnia potrzebę zdrowego sposobu odżywiania 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wpływ kultury na tradycje żywieniowe wyjaśnia mechanizmy dystrybucji żywności na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje racjonalne sposoby rozwiązywania problemu niedostatku żywności w wybranych regionach lub państwach świata
2.5. Dzieje ruralizacji. Zapomniana Arkadia	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: ruralizacja i semiurbanizacja, agrobiznes, agroturystyka 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje proces industrializacji wsi charakteryzuje rolę rolnictwa plantacyjnego we współczesnej gospodarce rolnej wymienia funkcje obszarów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje proces globalizacji produkcji rolnej wyjaśnia znaczenie procesu utowarowienia rolnictwa dla gospodarki charakteryzuje rolnictwo ekologiczne charakteryzuje funkcje obszarów wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zalety rozwoju agrobiznesu charakteryzuje zalety i zagrożenia związane z roślinami genetycznie modyfikowanymi charakteryzuje zalety rozwoju agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje racjonalne sposoby zwiększania podaży żywności na świecie

2.6. Las dziedzictwem pokoleń... przeszłych i przyszłych	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najbardziej zalesione obszary na świecie wymienia kraje pozyskujące największe ilości drewna na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejsze obszary leśne na świecie wyjaśnia pojęcie: deforestacja omawia wykorzystanie drewna 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje funkcje lasów uzasadnia wady i zalety plantacji leśnych 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stopień przekształcenia lasów charakteryzuje formy użytkowania lasów 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia potrzebę prowadzenia racjonalnej gospodarki leśnej
2.7. Cywilizacje talasogamiczne. Morza źródłem bogactwa	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: gospodarka morską, tanie bandery, marikultura wymienia największe porty świata 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady wykorzystania zasobów oceanów wymienia kraje należące do grupy „taniach bander” wymienia kraje poławiające największe ilości ryb 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przemysł stoczniowy (typy statków, największych producentów statków) charakteryzuje czynniki rozwoju rybołówstwa wyjaśnia przyczyny koncentracji przemysłu stoczniowego w rejonie Azji Wschodniej 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę gospodarki morskiej w światowym systemie gospodarczym charakteryzuje przyczyny rozmieszczenia najważniejszych łowisk świata charakteryzuje korzyści i zagrożenia związane z gospodarką morską 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje kierunki zmian w gospodarce morskiej proponuje rozwiązania dla rozwoju gospodarki morskiej w Polsce

III. Świat w epoce zmian

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
3.1. Rozwój cywilizacji zależny od energii. A rozwój energetyki?	<ul style="list-style-type: none"> wymienia najważniejszych producentów energii elektrycznej na świecie wymienia podstawowe typy elektrowni 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje z mapy nazwy państw, które cechuje największe zużycie energii elektrycznej na jednego mieszkańca wymienia państwa produkujące najwięcej energii ze źródeł nieodnawialnych 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje typy elektrowni oraz surowce wykorzystywane do produkcji energii elektrycznej wyjaśnia termin: dywersyfikacja 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje strukturę produkcji energii elektrycznej na świecie analizuje wybrane problemy energetyki alternatywnej 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje i uzasadnia kierunki zmian w produkcji energii elektrycznej na świecie
3.2. Globalny rynek pracy. Szanse i zagrożenia dla pracowników i pracodawców	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: globalny rynek pracy, telepraca 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny przenoszenia miejsc pracy do innych krajów wyjaśnia pojęcia: klasa kreatywna i sektor kreatywny 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje korzyści z przenoszenia miejsc pracy do państw o niższych kosztach 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje zjawisko <i>outsourcingu</i> i <i>offshoringu</i> charakteryzuje zasadę 3T, wskazując obszary rozwijające się zgodnie z tą zasadą 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje i uzasadnia kierunki rozwoju na globalnym rynku pracy

<p>3.3. Technologiczny wymiar zróżnicowania świata. Technopolie – centra świata</p>	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne gałęzie przemysłu wysokich technologii 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia cechy przemysłu wysokich technologii wyjaśnia terminy: klaster przemysłowy, technopolie 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje warunki lokalizacji i rozwoju przemysłu wysokich technologii 	<ul style="list-style-type: none"> lokalizuje i uzasadnia rozwój najważniejszych technopolii na świecie charakteryzuje funkcje ośrodków przemysłowych nowych technologii 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia szanse rozwoju w Polsce przemysłu wysokich technologii
<p>3.4. Turystyka jako dział gospodarki. Turysta jako konsument</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie turystyki wymienia najważniejsze regiony turystyczne na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia turystyczne walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wymienia skutki rozwoju turystyki dla środowiska przyrodniczego wyjaśnia terminy: ekoturystyka, agroturystyka 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje turystyczne walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze charakteryzuje wyjazdy turystyczne Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje najważniejsze regiony turystyczne na świecie charakteryzuje turystykę zrównoważoną 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia związek pomiędzy wzrostem świadomości ekologicznej a rozwojem ekoturystyki proponuje działania wspierające rozwój ekoturystyki
<p>3.5. Globalna wioska czy globalne miasto? Sieci i wspólnoty</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: transnarodowa tożsamość społeczna, telefonii komórkowa, Internet, portal społecznościowy 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia państwa o największej liczbie użytkowników Internetu 	<ul style="list-style-type: none"> omawia rolę Internetu w gospodarce prezentuje korzyści związane z rozwojem Internetu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje zagrożenia społeczne i ekonomiczne związane z rozwojem usług elektronicznych 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje rozwój więzi społecznych w związku z powszechnością elektronicznych form komunikacji
<p>3.6. Arterie gospodarki. Zmiany kierunków i natężenia ruchu</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: triada gospodarcza, terminale drogowe, morskie i lotnicze 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje dróg samochodowych wyjaśnia specyfikę transportu rurociągowego wymienia zalety i wady różnych rodzajów transportu 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przebieg morskich szlaków komunikacyjnych analizuje przebieg szlaków drogowych i kolejowych charakteryzuje wady i zalety różnych rodzajów transportu 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje tendencje zmian w zakresie rozwoju transportu drogowego, kolejowego, morskiego i lotniczego charakteryzuje rolę, jaką we współczesnej gospodarce odgrywają terminale 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia rozwój tanich linii lotniczych prognozuje rozwój niektórych obszarów w kontekście rozwoju różnych rodzajów transportu
<p>3.7. Płaszczyzny globalizacji. Spory o beneficjentów</p>	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie: globalizacja wymienia największe firmy świata 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia fale globalizacji wymienia płaszczyzny globalizacji wymienia kraje należące do centrum wymienia kraje należące do peryferiów 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje fale globalizacji charakteryzuje płaszczyzny globalizacji wyjaśnia skutki globalizacji w kontekście podziału świata na centrum i peryferie wymienia scenariusze globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje znaczenie globalnych koncernów dla światowej gospodarki analizuje wpływ globalizacji na rozwój regionalny i globalny charakteryzuje scenariusze globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> prognozuje kierunek zmian w procesach globalizacyjnych na podstawie konkretnych przykładów

3.8. Między integracją a dezintegracją. Czy współczesna mapa świata jest ostateczna?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: integracja, dezintegracja 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia państwa, które w ostatnich latach przestały istnieć • wymienia państwa, które w ostatnich latach powstały 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny rozpadu wybranych państw świata • wyjaśnia przyczyny powstania wybranych państw świata 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje procesy, które doprowadziły do rozpadu wybranych państw świata • charakteryzuje procesy, które doprowadziły do powstania wybranych państw świata 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje mapę Europy w kontekście powstania nowych państw, uzasadniając aspiracje wybranych regionów do własnej państwowości
3.9. Korzyści integracji. Jak procesy integracyjne zmieniają społeczeństwa?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: integracja gospodarcza, euroregion 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia formy integracji gospodarczej • charakteryzuje zasady powoływania euroregionów • wymienia przykładowe euroregiony 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przykłady integracji gospodarczej • charakteryzuje wybrane regiony 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje formy integracji gospodarczej • charakteryzuje formy integracji politycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje nowe obszary integracji międzynarodowej • charakteryzuje korzyści i zagrożenia wynikające z integracji gospodarczej i politycznej

IV. Relacje człowiek – środowisko przyrodnicze a zrównoważony rozwój

Numer i temat lekcji	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
4.1. Skarby Ziemi. Jak gospodarować zasobami?	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: zasoby nieodnawialne i odnawialne • wymienia przykładowe zasoby nieodnawialne i odnawialne 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia rolę węgla kamiennego i brunatnego we współczesnej gospodarce • omawia rolę ropy naftowej i gazu ziemnego we współczesnej gospodarce 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje metody wydobycia węgla kamiennego i brunatnego • charakteryzuje rolę zasobów odnawialnych we współczesnej gospodarce • charakteryzuje skutki wydobycia surowców naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje negatywne skutki dla środowiska geograficznego wydobycia surowców mineralnych • charakteryzuje nowe technologie pozyskiwania zasobów naturalnych • charakteryzuje zmiany w sposobach pozyskiwania zasobów naturalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • przewiduje i uzasadnia zmiany w roli zasobów odnawialnych i nieodnawialnych w gospodarce światowej i polskiej • ocenia wpływ nowych technologii na rozwój przemysłu wydobywczego
4.2. Walka z wodą i o wodę. Obszary niedoborów i nadmiaru wody	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia stan zasobów wody słodkiej na Ziemi • wymienia obszary Ziemi o największym i najmniejszym dostępie do wody pitnej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia obszary niedoborów wody słodkiej na Ziemi • wymienia obszary konfliktów o wodę 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje przyczyny zróznicowania zasobów wody słodkiej na Ziemi • charakteryzuje wybrane konflikty międzynarodowe wywołane przez spory o dostęp do wody 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sposoby zwiększania dostępu ludności do zasobów wody słodkiej 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje konkretne i racjonalne rozwiązania problemu dostępu do wody pitnej dla wybranych regionów świata

<p>4.3. Globalne ocieplenie. Ocieplenie, a może... ochłodzenie? Czy możliwa jest kontrola klimatu?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: efekt cieplarniany i globalne ocieplenie • wymienia gazy cieplarniane 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia przyczyny efektu cieplarnianego • wymienia źródła gazów cieplarnianych • wymienia sposoby zapobiegania nadmiernej emisji gazów cieplarnianych 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia efekt pary wodnej • omawia aktualne tendencje zmian klimatycznych • charakteryzuje konsekwencje globalnego ocieplenia 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia efekt sprzężenia zwrotnego • charakteryzuje sposoby zmniejszania zawartości dwutlenku węgla w atmosferze 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje konkretne i racjonalne sposoby zmniejszania zawartości gazów cieplarnianych w atmosferze
<p>4.4. Żyjąca powierzchnia. Powłoka glebowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: erozja gleb, erozja wodna, erozja wietrzna, degradacja gleby 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia przyrodnicze i pozaprzyrodnicze uwarunkowania erozji gleb • wymienia obszary zagrożone erozją gleb 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sposoby zapobiegania erozji gleb • wyjaśnia przyczyny erozji gleb w wybranych regionach i państwach świata • wyjaśnia przyczyny i formy degradacji gleb 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje sposoby zapobiegania erozji gleb • charakteryzuje sposoby zapobiegania degradacji gleb 	<ul style="list-style-type: none"> • proponuje racjonalne rozwiązania problemu erozji i degradacji gleb w wybranych regionach lub państwach świata
<p>4.5. Adaptacja środowiskowa. Człowiek wobec środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia sfery należące do systemu przyrodniczego Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: system przyrodniczy Ziemi, geosfery, ekorozwój 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje zmiany w podejściu do środowiska przyrodniczego w dziejach człowieka • przedstawia poglądy na wpływ człowieka na środowisko naturalne • wyjaśnia termin: adaptacja środowiskowa 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje współczesne kierunki zmian w relacji człowiek środowisko • charakteryzuje energetykę alternatywną • charakteryzuje zmianę modelu konsumpcji i sposobu na poprawę stanu środowiska przyrodniczego na Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje na konkretnych przykładach wpływ człowieka na środowisko geograficzne, gdzie poprzez ingerencję w jeden element zmiany obejmują całe środowisko